

การวิเคราะห์ความคุ้มค่าและต้นทุนค่าเสียโอกาสการใช้ห้องเรียน: กรณีก่อนและหลังการเข้าห้องเรียนของคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ปนัดดา ตันสุวรรณรัตน์^{1,*}, ดารารัตน์ อุ่นคำ¹, วงเดือน ศรีสมพร¹ และ อรพรรณ สุขยานี²

¹คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40002

²สำนักเทคโนโลยีดิจิทัลและสารสนเทศ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กรุงเทพมหานคร 10240

อีเมลผู้ประสานงาน: tpanad@kku.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาการใช้งาน ความคุ้มค่าและต้นทุนค่าเสียโอกาสของการใช้ห้องเรียน คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยเปรียบเทียบต้นทุนค่าเสียโอกาสระหว่างปีการศึกษา 2562 – 2565 และต้นทุนค่าเสียโอกาสกับค่าใช้จ่ายในการเข้าห้องเรียน ปีการศึกษา 2566 ใช้วิธีวิเคราะห์เชิงปริมาณจากข้อมูลใช้จริงของห้องเรียนทั้งหมด 27 ห้อง บันทึกผ่านแบบฟอร์มเพื่อวิเคราะห์อัตราการใช้งาน ความคุ้มค่าและต้นทุนค่าเสียโอกาส ผลการศึกษาพบว่าห้องเรียนที่มีอัตราการใช้งานและความคุ้มค่าถึงเกณฑ์ร้อยละ 80 แตกต่างกันในแต่ละภาคการศึกษา พบห้องเรียนถึงเกณฑ์มากที่สุด 23 ห้อง ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2566 โดยเฉพาะห้องขนาดใหญ่ เช่น ห้อง 1501 (200 ที่นั่ง) และขนาดกลาง เช่น ห้อง 2303 (140 ที่นั่ง) มีอัตราการใช้สูงถึงร้อยละ 125 และ 122.45 ตามลำดับ อย่างไรก็ตามด้านความคุ้มค่ามีผู้ใช้งานต่ำกว่าเกณฑ์ ขณะที่ห้องขนาดเล็ก เช่น ห้องประชุมฟ้าคราม (15 ที่นั่ง) และห้องประชุมเพชรนภา (30 ที่นั่ง) มีอัตราการใช้งานต่ำกว่าเกณฑ์ต่อเนื่อง ด้านต้นทุนค่าเสียโอกาสพบมูลค่าสูงสุดในภาคปลาย ปีการศึกษา 2562 รวม 13,219,000 บาท เป็นต้นทุนช่วงปิดภาคเรียน 3,869,000 บาท และช่วงปิดภาคอยู่ที่ 9,350,000 บาท แม้ในปี 2566 จะมีการเข้าห้องเรียนภายนอกรวม 177,500 บาท แต่การใช้งานบางห้องยังคงต่ำกว่าเกณฑ์ ส่งผลให้ต้นทุนค่าเสียโอกาสยังคงสูง อันเนื่องมาจากการจัดสรรห้องเรียนที่ไม่เหมาะสมและข้อจำกัดด้านตารางเรียนที่ทับซ้อนกัน ดังนั้น ควรวางแผนการบริหารจัดการห้องเรียนให้เหมาะสมกับความต้องการใช้งานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรสูงสุด

คำสำคัญ: การใช้ห้องเรียน; ความคุ้มค่า; ต้นทุนของการเสียโอกาส; การจัดการห้องเรียน

Analysis of Cost-effectiveness and Opportunity Cost of Classroom Utilization: A Case Study on Pre-and Post-Classroom Rental at the Faculty of Business Administration and Accountancy Khon Kaen University

Panadda Tansuwannarat^{1,*}, Dararut Aunkam¹, Wongduen Srisomphorn¹ and Orawan Sukyanee²

¹*Faculty of Business Administration and Accountancy, Khon Kaen University, Khon Kaen 40002, Thailand*

²*Information and Digital Technology Center, National Institute of Development Administration, Bangkok 10240, Thailand*

*Corresponding author's e-mail: tpanad@kku.ac.th

Abstract

This research analyzes the cost-effectiveness and opportunity cost of classroom utilization at the Faculty of Business Administration and Accountancy, Khon Kaen University. The study compares the opportunity cost of classroom usage between the academic years 2019–2022 and examines the relationship between the opportunity cost and the expenses incurred from external classroom rentals in the academic year 2023. A quantitative approach was employed using actual utilization data from 27 classrooms. Data were collected through standardized forms to assess utilization rates, cost-effectiveness, and opportunity costs. The findings reveal that the number of classrooms achieving the target utilization and cost-effectiveness rate of 80% varied across semesters. The most classrooms reached the criteria were 23 in the second semester of the academic year 2023. In particular, with large classrooms such as Room 1501 (200 seats) and medium-sized classrooms such as Room 2303 (140 seats) recording utilization rates of 125% and 122.45%, respectively. However, their cost-effectiveness remained below the standard due to the disproportionate number of users. In contrast, smaller rooms such as Fah Kram Meeting Room (15 seats) and Petch Napa Meeting Room (30 seats) consistently recorded utilization rates below the target. The highest opportunity cost was observed in the second semester of the 2019 academic year, totaling 13,219,000 Baht. This was primarily due to the underutilization of classrooms during semester breaks, which accounted for 3,869,000 Baht during the regular semester and 9,350,000 Baht during the break period. Although external classroom rental expenses in 2023 totaled 177,500 Baht, some classrooms continued to exhibit low utilization rates due to inefficient allocation and overlapping class schedules among departments. Therefore, it is recommended that classroom management be strategically planned to align with actual usage demand in order to maximize resource efficiency.

Keywords: Classroom utilization; Cost-effectiveness; Opportunity cost; Classroom management

บทนำ

การบริหารการศึกษาของมหาวิทยาลัยขอนแก่นได้มีการปรับตัวอย่างรวดเร็ว เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาและยังคงเป็นสถาบันที่มีคุณค่าต่อสังคม โดยเฉพาะการปรับเปลี่ยนการจัดการศึกษา (Education Transformation) การพัฒนาหลักสูตรเดิมให้สอดคล้องกับกระบวนทัศน์ใหม่ เช่น การส่งเสริมการเรียนรู้แบบใหม่ (Flipped Classroom) และการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริง (Experiential Learning) ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของนักศึกษา อย่างไรก็ตามการบริหารการศึกษาที่มีประสิทธิภาพต้องเชื่อมโยงกับการพัฒนาหลักสูตรให้ตอบโจทย์การเรียนรู้ และสามารถนำไปสู่การจัดการพื้นที่และทรัพยากรห้องเรียนอย่างเหมาะสม และปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรคือการบริหารจัดการห้องเรียนให้สามารถรองรับการเรียนการสอนได้เพียงพอและมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การบริหารจัดการห้องเรียนที่เหมาะสมจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้และช่วยลดปัญหาการจัดสรรพื้นที่การเรียนรู้ที่ไม่เพียงพอ (กองยุทธศาสตร์ สำนักงานอธิการบดี, 2564)

คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นหนึ่งในคณะที่มีการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าว โดยมุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตที่มีความสามารถทั้งในด้านการบริหารธุรกิจและการบัญชี ซึ่งสามารถตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานในระดับนานาชาติ (คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2562) ภายใต้การดำเนินการทางยุทธศาสตร์ที่มุ่งสู่การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายและสามารถตอบโจทย์ความต้องการของสังคมในทุกช่วงวัย (ภารกิจแผนยุทธศาสตร์และพัฒนาคุณภาพการศึกษา คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2564) อย่างไรก็ตาม การเปิดหลักสูตรในหลายระดับในปีการศึกษา 2562-2566 ทั้งในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ส่งผลให้จำนวนนักศึกษาของคณะบริหารธุรกิจและการบัญชีมีการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งการเพิ่มขึ้นของจำนวนหลักสูตรและนักศึกษาทำให้เกิดความต้องการใช้ห้องเรียนมากขึ้น ในขณะเดียวกัน คณะฯ มีอาคารเรียนหลักเพียง 2 อาคาร ด้วยข้อจำกัดด้านพื้นที่การเรียนรู้จึงนำไปสู่ปัญหาการจัดสรรห้องเรียนไม่เพียงพอสำหรับการเรียนการสอนในบางช่วงเวลา จากปัญหาการขาดห้องเรียนที่เพียงพอและความจำเป็นในการเช่าห้องเรียนจากหน่วยงานอื่น ๆ ส่งผลให้คณะบริหารธุรกิจและการบัญชีต้องบริหารจัดการห้องเรียนด้วยการประสานห้องเรียนจากหน่วยงานภายนอก เพื่อขอใช้ห้องหรือเช่าห้องเรียนซึ่งมีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นตามมาด้วยการศึกษาพบว่าปัญหาห้องเรียนไม่เพียงพอเป็นประเด็นในหลายสถาบันการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกวรรณ ศิลปสถาบัน และ นาวดี ศิวติณฺฑโก (2554) ที่ศึกษาความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากรและพบว่าในช่วงเวลาที่มีการใช้งานสูงสุด (Peak Hours) ห้องถูกใช้งานเกินศักยภาพ ขณะที่บางช่วงเวลาห้องกลับไม่ได้ถูกใช้งานเต็มที่ นอกจากนี้ พงศ์ธร พุกฤษกันทราก (2561) ได้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดการทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการตารางเรียน การศึกษาผลกระทบจากการใช้งานห้องเรียนมีความสำคัญต่อการวางแผนการบริหารทรัพยากรอย่างคุ้มค่า (Boardman et al., 2018) และในการศึกษานี้มีทรัพยากรอย่างจำกัด การประเมินความคุ้มค่าในบริบทสาธารณะควรคำนึงถึงผลลัพธ์ต่อทรัพยากรที่ใช้ ไม่ใช่เพียงผลตอบแทนทางการเงินเท่านั้น โดยผลกระทบที่พบได้แก่ ปัญหาในการจัดสรรห้องที่ไม่เพียงพอในบางช่วงเวลา ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นจากการเช่าห้องเรียนภายนอก และต้นทุนค่าเสียโอกาสจากการใช้ทรัพยากรที่ไม่เหมาะสม สอดคล้องกับการศึกษาของ ภาวิณี เอี่ยมตระกูล และคณะ (2562) พบว่าการจัดการทรัพยากรที่เหมาะสมสามารถช่วยลดต้นทุนที่ไม่จำเป็น และยังช่วยเพิ่มความคุ้มค่าในการลงทุนของสถาบันการศึกษา ดังนั้น การศึกษาผลกระทบจากการใช้งานห้องเรียนในคณะบริหารธุรกิจและการบัญชีจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ในการวางแผนการจัดการห้องเรียนให้มีความคุ้มค่าโดยการจัดสรรจำนวนคนให้มีความเหมาะสมกับความจุของห้อง

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ห้องเรียนในคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี ระหว่างปีการศึกษา 2562-2565 โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์ความคุ้มค่าของการใช้งานห้องเรียนและเปรียบเทียบต้นทุนค่าเสียโอกาสของห้องเรียนที่ไม่ได้ใช้งานในช่วงก่อนและหลังการเช่าห้องเรียนเพื่อช่วยผู้บริหารสามารถวางแผนการบริหารจัดการห้องเรียนให้เกิดประสิทธิภาพและความคุ้มค่าสูงสุด ผ่านการจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสมและช่วยลดต้นทุนการดำเนินงานของคณะฯ ต่อไป

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาการใช้ห้องเรียนของคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี ระหว่างปีการศึกษา 2562 – 2565
- 2) เพื่อวิเคราะห์ความคุ้มค่าของการใช้ห้องเรียนของคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี
- 3) เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนค่าเสียโอกาสระหว่างปีการศึกษา 2562 – 2565 ที่ไม่มีการเช่าห้องเรียน กับค่าใช้จ่ายที่คณะต้องเสียไปในการเช่าห้องเรียน ปีการศึกษา 2566 ของคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี

นิยามศัพท์: ความคุ้มค่าของการใช้ห้องเรียน หมายถึง การใช้งานห้องเรียนในแต่ละครั้งที่มีความถี่ใช้งาน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของความจุห้อง โดยถือว่าการใช้งานที่มีความคุ้มค่า

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ห้องเรียนทั้งหมด 27 ห้องเรียน ของคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในช่วงปีการศึกษา 2562-2566 ครอบคลุมห้องบรรยาย ห้องประชุม และห้องวังเลิศ (Smart Classroom) กลุ่มตัวอย่างเป็นห้องเรียนที่ใช้งานจริงในแต่ละภาคการศึกษา ดังนี้ ปีการศึกษา 2562 - 2563 ปีการศึกษาละ 26 ห้องเรียน ปีการศึกษา 2564 ภาคต้น 25 ห้องเรียน และภาคปลาย 21 ห้องเรียน ปีการศึกษา 2565 – 2566 ปีการศึกษาละ 27 ห้องเรียน ผู้ศึกษาได้จัดทำตารางการบันทึกข้อมูลเพื่อจัดเก็บสถิติการใช้งานในแต่ละภาคการศึกษาและตรวจทานความซ้ำซ้อนก่อนนำข้อมูลไปวิเคราะห์ โดยรวบรวมข้อมูลจาก 4 แหล่ง ได้แก่ 1) ตารางห้องเรียนจากภารกิจด้านบริการการศึกษา ปีการศึกษา 2562-2566 2) ระบบจองห้องเรียนของมหาวิทยาลัยขอนแก่น จากเว็บไซต์ <https://www2.kku.ac.th/ecluster/> ในภาคต้น 2562 ถึงภาคต้น 2564 3) ระบบการจองห้องเรียนของคณะฯ จากเว็บไซต์ <https://smartkkbs.kku.ac.th/> ในภาคปลาย 2564 – ภาคปลาย 2566 4) ตารางการใช้ห้องวังเลิศ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบบันทึกการใช้ห้องเรียนตามตัวแปรที่ศึกษาซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบและสร้างขึ้นโดยอ้างอิงจากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และหลักการคำนวณต้นทุนค่าเสียโอกาส การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดำเนินการโดยตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างตัวแปรกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อให้มั่นใจว่าเครื่องมือสามารถรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลทุกมิติจากผู้เกี่ยวข้องและระบบเอกสารในการใช้ห้องเรียนได้อย่างถูกต้อง แบบบันทึกประกอบด้วยตารางหลัก 3 ตารางตามตัวแปรที่ศึกษา ดังนี้

1) ตารางการวิเคราะห์อัตราการใช้ห้องเรียน สำหรับบันทึกและวิเคราะห์การใช้งานเต็มทีใน 1 สัปดาห์ ช่วงวันจันทร์-วันอาทิตย์ เวลา 09.00-17.00 น. หักพักกลางวัน รวมเป็น 49 ชั่วโมง/สัปดาห์ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 80 เท่ากับ 39.20 ชั่วโมง เป็นใช้งานห้องอย่างเต็มที่ 588 ชั่วโมง/ภาคการศึกษา 15 สัปดาห์ โดยใช้เกณฑ์การใช้ประโยชน์ห้องบรรยายที่เหมาะสมร้อยละ 80 ของการใช้ห้องเรียนที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของ UNESCO (อ้างถึงใน เรืองชัย จรุงศิริวัฒน์, 2549) คำนวณหาอัตราการใช้ห้อง ดังนี้

$$\text{อัตราการใช้ห้อง} = \frac{(\text{จำนวน ชม. ที่ใช้จริงใน 1 สัปดาห์} \times 15 \text{ สัปดาห์})}{(\text{จำนวน ชม. ที่ใช้ห้องอย่างเต็มที่ใน 1 สัปดาห์} \times 15 \text{ สัปดาห์})} \times 100$$

$$\text{ร้อยละของใช้งานที่คุ้มค่า} = \frac{(\text{จำนวนครั้งของการใช้ห้องจริงที่มีความคุ้มค่าต่อภาคการศึกษา})}{(\text{จำนวนครั้งของการใช้ห้องจริงตลอดภาคการศึกษา})} \times 100$$

2) ตารางวิเคราะห์ความคุ้มค่าของการใช้ห้องเรียน สำหรับบันทึกและวิเคราะห์จำนวนคนที่ใช้งานจริงแต่ละครั้ง ซึ่งมีจำนวนครั้งของการใช้งานที่มีความคุ้มค่า ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของความจุของห้อง (คน) เพื่อคำนวณหาร้อยละของการใช้งานที่คุ้มค่า ดังนี้

3) ตารางการวิเคราะห์ต้นทุนค่าเสียโอกาสสำหรับบันทึกและวิเคราะห์โดยคำนวณชั่วโมงว่างช่วงเปิดและปิดตามปีปฏิทิน การศึกษาของมหาวิทยาลัยขอนแก่น (สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2565) ตามตารางที่ 1 คูณด้วยอัตราค่าธรรมเนียมการใช้ห้องเต็มวัน ตามนิยามของระยะเวลาเต็มวัน : การใช้งานตั้งแต่เวลา 08.30-16.30 น. ที่ระบุในประกาศคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี ฉบับที่ 34/2567 เรื่อง หลักเกณฑ์และอัตราค่าธรรมเนียมฯ ตามตารางที่ 2 (ปนัดดา ต้นสุวรรณรัตน์, 2567) โดยมีสูตรในการคำนวณ ดังนี้

$$\text{ต้นทุนค่าเสียโอกาส} = (\text{ชม.ว่างช่วงเปิดภาคฯ} + \text{ชม.ว่างช่วงปิดภาคฯ}) / 7 \text{ ชม.เต็มวัน} * \text{อัตราค่าธรรมเนียมใช้ห้อง(วัน)}$$

ตารางที่ 1 ตารางการคำนวณวันว่างในช่วงปิดภาคต้นและภาคปลายในแต่ละปีการศึกษา

ปีการศึกษา	วันปิดภาคต้น เริ่ม	วันปิดภาคต้น สิ้นสุด	วันปิดหลังภาค ปลายเริ่ม	วันปิดหลังภาค ปลายสิ้นสุด	จำนวนวันปิด ภาคต้น	จำนวนวันปิดหลัง ภาคปลาย
2562	11/26/2562	12/1/2562	4/6/2563	7/26/2563	5	111
2563	12/9/2563	12/20/2563	5/3/2564	7/11/2564	11	69
2564	11/28/2564	12/6/2564	4/26/2565	6/26/2565	8	61
2565	11/14/2565	11/27/2565	4/11/2566	6/18/2566	13	68
2566	10/31/2566	11/12/2566	3/25/2567	6/16/2567	12	83

ตารางที่ 2 ตารางแสดงค่าธรรมเนียมการใช้อาคารสถานที่

ที่	รายการ	ความจุ (คน)	อัตราค่าธรรมเนียม (บาท/เต็มวัน)
1.	ห้องประชุมฟ้าคราม (ชั้น 1), 1310, 1311, 1305, 1306	15	2,000.-
2.	ห้องประชุมดงฟ้า (1202)	14	2,000.-
3.	ห้องประชุมเพชรนา (1303)	30	5,000.-
4.	ห้องประชุมทิพย์นา (1504)	220	15,000.-
5.	ห้องประชุมเพียงฟ้า 1-2	200	10,000.-
6.	ห้องประชุมเพียงฟ้า 3	100	5,000.-
7.	ห้องบรรยาย 1409	40-80	2,000.-

ที่	รายการ	ความจุ (คน)	อัตราค่าธรรมเนียม (บาท/เต็มวัน)
8.	ห้องบรรยาย 1304, 1307, 1308, 1309, 1402, 1403, 1404, 1407, 1408, 2303, 2304, 2305, 2404, 2407	81-150	3,000.-
9.	ห้องบรรยาย 1501	151-250	4,000.-
10.	ห้องวังเลิศ (Smart Classroom)	80	10,000.-

ที่มา: ประกาศคณะกรรมการธุรกิจและการบัญชี (ฉบับที่ 34/2567) เรื่อง หลักเกณฑ์และอัตราค่าธรรมเนียมการใช้อาคารสถานที่และอุปกรณ์ คณะกรรมการธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2567)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ที่ได้รวบรวมข้อมูลค่าใช้จ่ายการเข้าห้องเรียนจากส่วนที่ผู้จัดทำรับผิดชอบ และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ข้อมูลตารางเรียน ข้อมูลห้องวังเลิศ ระบบการจองห้องเรียน ระบบสำนักทะเบียนและประมวลผล ระหว่างปีการศึกษา 2562 – 2566 (ระบบทะเบียน มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2567) โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้ทำการบันทึกและวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

- 1) บันทึกลงในตารางการวิเคราะห์อัตราการใช้ห้องเรียน เพื่อบันทึกจำนวนชั่วโมงใช้งานจริงในแต่ละภาคการศึกษา
- 2) บันทึกข้อมูลลงในตารางวิเคราะห์ความคุ้มค่าของการใช้ห้องเรียน เพื่อระบุว่าห้องเรียนถูกใช้งานคุ้มค่าหรือไม่
- 3) บันทึกข้อมูลชั่วโมงที่ไม่ได้ใช้งานลงในตารางการวิเคราะห์ต้นทุนค่าเสียโอกาส แยกเป็นช่วงเปิดภาคและช่วงปิดภาค
- 4) คำนวณต้นทุนค่าเสียโอกาสเพื่อเปรียบเทียบต้นทุนของช่วงที่ไม่มีค่าใช้จ่ายในการเข้าห้องเรียน ในปีการศึกษา 2562 – 2565

กับค่าใช้จ่ายในการเข้าห้องเรียน ในปีการศึกษา 2566 (ค่าใช้จ่ายในการเข้าห้องรวบรวมจากบันทึกข้อความที่แจ้งการเก็บค่าธรรมเนียม แสดงเป็นยอดรวม)

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อคำนวณและสรุปผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) ร้อยละ (Percentage) ความถี่ (Frequency) การเปรียบเทียบ (Comparison)

ผลการวิเคราะห์

ผลการวิเคราะห์การใช้ห้องเรียน ของคณะกรรมการธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในช่วงปีการศึกษา 2562 – 2566 จากการศึกษาข้อมูลการใช้ห้องเรียนของอาคาร BS01 และ BS02 เป็นอาคารใช้งานหลักของคณะฯ ในการวิเคราะห์ได้จัดกลุ่มห้องเรียนออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ห้องเรียนขนาดเล็ก (15-30 ที่นั่ง) ขนาดกลาง (60-140 ที่นั่ง) และขนาดใหญ่ (มากกว่า 140 ที่นั่ง) เพื่อให้ทราบถึงการใช้งานด้านอัตราการใช้ห้องเรียนและความคุ้มค่าที่แตกต่างกันตามขนาดห้อง ผู้ศึกษาจึงได้จัดทำตารางแสดงข้อมูลการใช้งานสูง/ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 80 ใน 3 ลำดับแรก แสดงในตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 วิเคราะห์อัตราการใช้ห้องเรียนและความคุ้มค่าของห้องเรียนที่มีการใช้งานสูง/ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานในสามลำดับแรก

ภาคการศึกษา	หมายเลข /ชื่อห้องเรียน	ความจุ (คน)	สูงกว่ามาตรฐาน 3 ลำดับแรก		ต่ำกว่ามาตรฐาน 3 ลำดับแรก	
			อัตราใช้ (%)	อัตราคุ้มค่า (%)	อัตราใช้ (%)	อัตราคุ้มค่า (%)
ภาคต้น 2562	2303	140	122.45	61.90		
	1409	60	114.80	66.67		
	1309	100	110.20	47.55		
	1408	100	96.94	83.33		
	1304	100				12.18
	1311	15				16.67
	ประชุมฟ้าคราม (ชั้น 1)	15			55.27	50.46
	1504	220			52.98	61.65
	ประชุมเพียงฟ้า 3	100	47.19	93.24	47.19	93.24
ภาคปลาย 2562	1307	100	119.90	15.79		
	1308	100	117.35	5.56	117.35	5.56
	1407	100	114.80	-		
	2304	140			89.46	5.86
	ประชุมดุจฟ้า (1202)	14			61.99	5.88
	1504	220	52.98	84.25	52.98	84.25
	1310	15			52.72	16.30
	ประชุมเพียงฟ้า 1-2	200			49.74	45.57
ภาคต้น 2563	1307	100	117.35	29.41		
	1309	100	112.24	12.50		
	1308	100	109.69	-		
	1404	100			98.21	6.25
	ประชุมเพียงฟ้า 3	100			76.53	0.65
	ประชุมดุจฟ้า (1202)	14			64.54	4.38
	1311	15	59.95	97.56	59.95	97.56
	ประชุมฟ้าคราม (ชั้น 1)	15			36.14	21.79
	1305	15			26.53	-
	1306	15			0.60	-
ภาคปลาย 2563	1307	100	114.80	18.75		
	2305	140	109.69	15.00		
	1404	100	107.14	21.43		
	2304	140			104.59	6.22
	1407	100			63.95	1.53
	ประชุมดุจฟ้า (1202)	14			52.13	8.08
	1310	15	38.27	100.00		
	1311	15	38.27	100.00	38.27	100.00
	1306	15			8.33	12.50
	1305	15			6.89	28.57

ตารางที่ 3 วิเคราะห์อัตราการใช้ห้องเรียนและความคุ้มค่าของห้องเรียนที่มีการใช้งานสูง/ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานในสามลำดับแรก (ต่อ)

ภาคการศึกษา	หมายเลข /ชื่อห้องเรียน	ความจุ (คน)	สูงกว่ามาตรฐาน 3 ลำดับแรก		ต่ำกว่ามาตรฐาน 3 ลำดับแรก	
			อัตราใช้ (%)	อัตราคุ้มค่า (%)	อัตราใช้ (%)	อัตราคุ้มค่า (%)
ภาคต้น 2564	1504	220	113.78	32.37		
	2303	140	99.49	20.00		
	ประชุม เพชรนภา(1303)	30	94.90	96.77		
	2305	140			77.81	7.14
	1310	15	72.70	83.33		
	ประชุมตุงฟ้า (1202)	14			61.73	3.74
	ประชุมฟ้าคราม (ชั้น 1)	15			59.01	1.00
	1307	100			55.61	-
	1308	100			31.89	60.00
	ห้องวังเลิศ	80	11.05	100.00	11.05	100.00
ภาคปลาย 2564	1404	100	104.59	12.50		
	1402	100	91.84	16.67		
	2305	140	85.71	-		
	1308	100			85.46	0.98
	1504	220			71.43	8.33
	2304	140			68.88	9.09
	ประชุมฟ้าคราม (ชั้น 1)	15	31.12	85.94	31.12	85.94
	วังเลิศ	80	18.71	100.00	18.71	100.00
	ประชุม เพชรนภา(1303)	30			10.20	-
ภาคต้น 2565	1402	100	117.35	-		
	2407	140	115.99	6.06		
	ประชุมเพียงฟ้า 1-2	200	114.20	21.92		
	2304	140			105.10	0.44
	1501	200			84.35	1.61
	1404	100			67.52	1.32
	ห้องวังเลิศ	80	43.20	100.00		
	1311	15			36.90	3.23
	1306	15			36.22	1.64
	ประชุมฟ้าคราม (ชั้น 1)	15	35.37	91.53	35.37	91.53
ภาคปลาย 2565	2407	140	115.99	10.45		
	1504	220	110.71	33.58		
	ประชุมเพียงฟ้า 1-2	200	91.67	15.82		
	1403	100			72.70	2.70
	1304	100			67.35	1.32
	1308	100			64.88	2.37
	วังเลิศ	80	40.99	97.33		
	ประชุมฟ้าคราม (ชั้น 1)	15	39.03	91.78		
	1310	15			33.16	80.00
	1306	15			20.58	33.33
ภาคต้น 2566	1311	15	18.37	100.00	18.37	100.00
	1501	200	125.00	15.00		
	1309	100	104.76	39.52		
	1308	100	102.04	12.50		
	1403	100			102.04	6.25
	2304	140			91.84	7.14
	1307	100			82.14	0.47

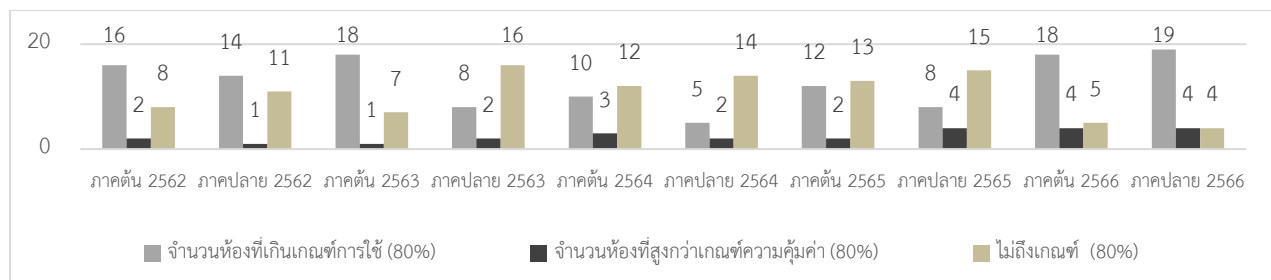
ตารางที่ 3 วิเคราะห์อัตราการใช้ห้องเรียนและความคุ้มค่าของห้องเรียนที่มีการใช้งานสูง/ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานในสามลำดับแรก (ต่อ)

ภาคการศึกษา	หมายเลข /ชื่อห้องเรียน	ความจุ (คน)	สูงกว่ามาตรฐาน 3 ลำดับแรก		ต่ำกว่ามาตรฐาน 3 ลำดับแรก	
			อัตราใช้ (%)	อัตราคุ้มค่า (%)	อัตราใช้ (%)	อัตราคุ้มค่า (%)
	1310	15	77.55	100.00		
	ห้องวังเลิศ	80	47.36	96.49		
	1311	15	37.76	100.00	37.76	100.00
	ประชุม เพชรนา (1303)	30			26.53	30.43
	1306	15	20.07	100.00	20.07	100.00
ภาคปลาย 2566	1308	100	119.90	25.00		
	2304	140	118.71	71.70		
	1404	100	117.35	6.25		
	1408	100			107.91	9.05
	1504	220			96.94	6.32
	2303	140			81.97	3.23
	ประชุมฟ้าคราม (ชั้น 1)	15	52.13	92.86		
	วังเลิศ	80	48.38	100.00	48.38	100.00
	ประชุม เพชรนา (1303)	30			38.61	19.35
	ประชุมดุจฟ้า (1202)	14	36.22	94.38	36.22	94.38

จากตารางที่ 3 พบว่าในแต่ละภาคการศึกษามีอัตราการใช้ห้องสูงเกินเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างต่อเนื่องหลายภาคการศึกษา ส่วนใหญ่เป็นห้องขนาดกลาง (60-140 ที่นั่ง) และขนาดใหญ่ (มากกว่า 140 ที่นั่ง) ที่มีความต้องการใช้งานสูง เช่น ห้อง 2303 (140 ที่นั่ง) อัตราการใช้สูงถึงร้อยละ 122.45 ในภาคต้น ปีการศึกษา 2564 ในลักษณะเดียวกัน ห้อง 1307 (100 ที่นั่ง) อัตราการใช้สูงต่อเนื่องอยู่ที่ร้อยละ 119.90 ในภาคต้น ปีการศึกษา 2563 และร้อยละ 114.80 ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2563 ห้อง 1308 (100 ที่นั่ง) อัตราการใช้สูงร้อยละ 117.35 ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2562 และอัตราเพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ 119.90 ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2566 นอกจากนี้ ห้อง 1501 (200 ที่นั่ง) ห้องขนาดใหญ่พบอัตราการใช้สูงถึงร้อยละ 84.35 ในภาคต้น ปีการศึกษา 2565 และเพิ่มสูงขึ้นในภาคต้น ปีการศึกษา 2566 ถึงร้อยละ 125 ในด้านการใช้งานต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ส่วนใหญ่พบห้องขนาดเล็ก (15-30 ที่นั่ง) เช่น ห้อง 1306 (15 ที่นั่ง) มีอัตราการใช้ต่ำสุด ร้อยละ 0.60 ในภาคต้น ปีการศึกษา 2563 และร้อยละ 8.33 ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2563 แสดงให้เห็นถึงการใช้งานห้องเรียนขนาดเล็กที่ใช้งานอย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกับห้อง 1305 (15 ที่นั่ง) ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2563 อัตราใช้ต่ำเพียงร้อยละ 6.89 ส่วนห้องประชุมเพชรนา (30 ที่นั่ง) พบอัตราใช้ต่ำสุดถึง ร้อยละ 10.20 ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2564 และร้อยละ 38.61 ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2566 ในด้านห้องประชุมฟ้าคราม (15 ที่นั่ง) เป็นห้องขนาดเล็กมีอัตราการใช้ต่ำเช่นเดียวกัน ร้อยละ 36.14 ในภาคต้น ปีการศึกษา 2563 ร้อยละ 31.12 ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2564 และร้อยละ 35.37 ในภาคต้น ปีการศึกษา 2565

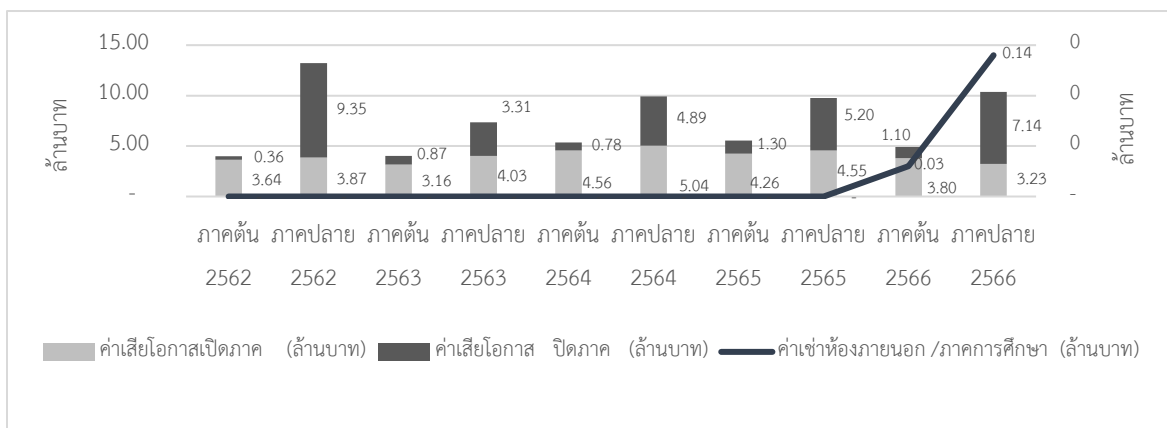
ในด้านความคุ้มค่าการใช้ห้องเรียน พบว่าห้องที่มีอัตราความคุ้มค่าสูงเกินร้อยละ 80 อย่างต่อเนื่อง โดยส่วนใหญ่เป็นห้องขนาดเล็กถึงขนาดกลาง ได้แก่ 1408 (100 ที่นั่ง) อัตราความคุ้มค่าร้อยละ 83.33 ในภาคต้น ปีการศึกษา 2562 ห้องประชุมเพียงฟ้า 3 (100 ที่นั่ง) ร้อยละ 93.24 ในภาคต้น ปีการศึกษา 2562 ห้องวังเลิศ (80 ที่นั่ง) ร้อยละ 100 ในภาคต้น ปีการศึกษา 2564 และ 2565 ห้องประชุมเพชรนา (30 ที่นั่ง) ร้อยละ 96.77 ในภาคต้น ปีการศึกษา 2564 ห้องประชุมฟ้าคราม (ชั้น 1) (15 ที่นั่ง) ร้อยละ 91.53 ในภาคต้น ปีการศึกษา 2565 และร้อยละ 92.86 ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2566 ห้องประชุมดุจฟ้า (14 ที่นั่ง) ร้อยละ 94.38 ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2563 ห้อง 1311 (15 ที่นั่ง) ร้อยละ 100 ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2563 2565 และ 2566 และห้อง 1310 (15 ที่นั่ง) ร้อยละ 100 ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2563 อย่างไรก็ตามพบห้องขนาดใหญ่และห้องขนาดกลางบางห้องมีอัตราความคุ้มค่าต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 เช่น ประชุมดุจ

ฟ้า (14 ที่นั่ง) ร้อยละ 5.88 ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2562 ร้อยละ 4.38 ในภาคต้น ปีการศึกษา 2563 และร้อยละ 3.74 ในภาคต้น ปีการศึกษา 2564 ห้อง 1308 (100 ที่นั่ง) ร้อยละ 5.56 ภาคปลาย ปีการศึกษา 2562 และร้อยละ 2.37 ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2565 ห้อง 1404 (100 ที่นั่ง) ร้อยละ 6.25 ในภาคต้น ปีการศึกษา 2563 ร้อยละ 1.32 ในภาคต้น ปีการศึกษา 2565 ห้อง 1408 (100 ที่นั่ง) ร้อยละ 9.05 ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2566 ห้อง 1501 (200 ที่นั่ง) ร้อยละ 1.61 ในภาคต้น ปีการศึกษา 2565 และห้อง 1504 (220 ที่นั่ง) ร้อยละ 8.33 ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2564 และร้อยละ 6.32 ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2566

ภาพที่ 1 เปรียบเทียบจำนวนอัตราการใช้ห้องเรียนและความคุ้มค่าของการใช้งานถึงเกณฑ์ร้อยละ 80 ในแต่ละภาคการศึกษา

จากภาพที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบจำนวนอัตราการใช้ห้องเรียนและความคุ้มค่าของการใช้งานเกินเกณฑ์ร้อยละ 80 และห้องที่ไม่ถึงเกณฑ์ใดเลยในแต่ละภาคการศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2562 – 2566 พบว่าในภาคต้นและภาคปลาย ปีการศึกษา 2566 พบจำนวนห้องเรียนที่มีอัตราใช้งานถึงเกณฑ์มากที่สุดคือ 18 ห้องและ 19 ห้องตามลำดับ แสดงให้เห็นถึงความต้องการใช้ห้องเรียนเพิ่มสูงขึ้นในภาคปลาย ขณะที่จำนวนห้องเรียนที่มีอัตราการใช้งานและความคุ้มค่าไม่ถึงเกณฑ์ร้อยละ 80 ในปีเดียวกันลดลงเหลือเพียง 4 ห้อง ในทางกลับกัน ปีการศึกษา 2563-2565 มีจำนวนห้องเรียนไม่ถึงเกณฑ์ร้อยละ 80 อยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะในภาคปลาย ปีการศึกษา 2563 พบจำนวนห้องเรียนไม่ถึงเกณฑ์ใดเลยมากถึง 16 ห้อง ขณะที่ห้องเรียนที่มีอัตราการใช้งานและความคุ้มค่าถึงเกณฑ์ร้อยละ 80 มีเพียง 10 ห้อง เท่านั้น นอกจากนี้ยังพบว่า จำนวนอัตราการใช้งานและความคุ้มค่าไม่ถึงเกณฑ์ร้อยละ 80 มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดทุกภาคการศึกษา แต่มีสัดส่วนลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปีการศึกษา 2565 จนถึงปีการศึกษา 2566 จำนวนห้องไม่ถึงเกณฑ์ใดเลยลดลงเหลือ 4 ห้องต่อภาคการศึกษา

ภาพที่ 2 เปรียบเทียบมูลค่าและสัดส่วนต้นทุนค่าเสียโอกาสจากการใช้ห้องเรียนช่วงเปิดและปิดภาคการศึกษา และค่าใช้จ่ายจากการเช่าห้องเรียนภายนอก ระหว่างปีการศึกษา 2562-2566

จากภาพที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบต้นทุนค่าเสียโอกาสจากการใช้ห้องเรียนช่วงเปิดและปิดภาคการศึกษา และค่าใช้จ่ายในการเช่าห้องเรียนภายนอกของคณะฯ ในระหว่างปีการศึกษา 2562-2566 พบว่า ค่าเสียโอกาสในช่วงเปิดภาคการศึกษามีมูลค่าสูงกว่าในช่วงปิดภาคการศึกษาเกือบทุกภาคโดยเฉพาะภาคต้น ปีการศึกษา 2562 มีค่าเสียโอกาสช่วงเปิดภาคสูงถึง 3,635,000 บาท ขณะที่ช่วงปิดภาคอยู่ที่ 365,000 บาท อย่างไรก็ตามพบการเปลี่ยนแปลงในบางช่วงเช่น ภาคปลาย ปีการศึกษา 2562 มีค่าเสียโอกาสช่วงปิดภาคสูงถึง 9,350,000 บาท และในปีการศึกษา 2565 – 2566 มีค่าเสียโอกาสลดลง ในภาคต้น ปีการศึกษา 2566 ในช่วงเปิดภาค เท่ากับ 3,802,000 บาท ขณะเดียวกันมีค่าใช้จ่ายในการเช่าห้องเรียนภายนอกเกิดขึ้นในภาคการศึกษานี้ จำนวน 30,000 บาท สำหรับภาคปลาย ปีการศึกษา 2566 พบว่ามีค่าเสียโอกาสช่วงปิดภาคยังคงสูงถึง 7,145,000 บาท และมีค่าใช้จ่ายในการเช่าห้องเรียนนอกเพิ่มขึ้น 147,500 บาท แสดงให้เห็นถึงการจัดการห้องเรียนที่ไม่สามารถลดต้นทุนค่าเสียโอกาสได้และยังมีค่าใช้จ่ายในส่วนของการเช่าห้องเรียนภายนอกเพิ่มขึ้นมา

สรุปผลการวิจัย

จากผลการศึกษาพบว่าการใช้ห้องเรียนของคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในระหว่างปีการศึกษา 2562-2566 มีอัตราการใช้งานและความคุ้มค่าแตกต่างกันในแต่ละภาคการศึกษา โดยภาคปลาย ปีการศึกษา 2566 มีจำนวนห้องเรียนที่เข้าเกณฑ์อัตราการใช้งานสูงสุดถึง 19 ห้องเรียน แต่มีห้องที่ผ่านเกณฑ์ความคุ้มค่าเพียง 4 ห้อง รองลงมาในภาคต้น ปีการศึกษา 2563 และ 2566 มีห้องเรียนเข้าเกณฑ์อัตราการใช้ 18 ห้อง แต่มีห้องที่ผ่านเกณฑ์ความคุ้มค่าเพียง 1 และ 4 ห้องตามลำดับ เมื่อพิจารณาอัตราการใช้และความคุ้มค่าของห้องเรียนพบว่าห้องขนาดกลาง (60-140 ที่นั่ง) และขนาดใหญ่ (มากกว่า 140 ที่นั่ง) มีความต้องการใช้งานสูงต่อเนื่อง เช่น ห้อง 2303 (140 ที่นั่ง) ภาคต้น ปีการศึกษา 2562 มีอัตราการใช้สูงถึงร้อยละ 122.45 แต่อัตราความคุ้มค่าเพียงร้อยละ 61.90 และห้อง 1501 (200 ที่นั่ง) ภาคต้น ปีการศึกษา 2566 มีอัตราการใช้ห้องร้อยละ 125 แต่ความคุ้มค่าเพียงร้อยละ 15 แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการจัดสรรห้องเรียนขนาดกลางและใหญ่เพื่อรองรับการเรียนการสอนที่เพิ่มขึ้น แม้อัตราการใช้สูงแต่ความคุ้มค่ายังไม่ถึงเกณฑ์ ในทางตรงกันข้ามพบว่าห้องที่มีความคุ้มค่าเกินร้อยละ 80 ส่วนใหญ่เป็นห้องขนาดกลาง เช่น ห้องวังเลิศ (80 ที่นั่ง) ซึ่งมีอัตราความคุ้มค่าสูงถึงร้อยละ 100 ต่อเนื่องตั้งแต่ภาคต้น ปีการศึกษา 2564 ถึงภาคปลาย ปีการศึกษา 2566 รวมถึงห้องประชุมขนาดเล็ก (15-30 ที่นั่ง) เช่น ห้อง 1310, 1311 และ 1306 ที่มีอัตราความคุ้มค่าถึงร้อยละ 100 เช่นกัน แต่กลับพบว่าอัตราการใช้ห้องยังต่ำกว่าเกณฑ์ แสดงให้เห็นถึงการใช้งานไม่สอดคล้องกับความต้องการจริงส่งผลให้เกิดต้นทุนค่าเสียโอกาสจากการใช้ห้องไม่เต็มประสิทธิภาพ ในด้านต้นทุนค่าเสียโอกาสพบว่าในช่วงปีการศึกษา 2562-2565 ซึ่งยังไม่มีเช่าห้องเรียนภายนอกมีค่าเสียโอกาสสูงสุดในภาคปลาย ปีการศึกษา 2562 รวม 13,219,000 บาท โดยเกิดจากช่วงเปิดภาคการศึกษา 3,869,000 บาท ขณะที่ช่วงปิดภาคอยู่ที่ 9,350,000 บาท รองลงมาคือภาคปลาย ปีการศึกษา 2565 และ 2564 มีค่าเสียโอกาส จำนวน 9,759,000 บาท และ 9,927,000 บาท ตามลำดับ ซึ่งเกิดจากการใช้ห้องเรียนต่ำในช่วงปิดภาคเรียนและยังมีห้องว่างในช่วงเปิดภาคเรียนที่สามารถบริหารจัดการเรียนการสอนได้ ทั้งนี้ เพื่อให้การบริหารจัดการเวลาการใช้ห้องเรียนเต็มศักยภาพ ในช่วงปิดภาคเรียน คณะฯ อาจพิจารณาให้หน่วยงานภายนอกเช่าห้องเรียนจะสามารถช่วยลดต้นทุนค่าเสียโอกาสได้ ในปีการศึกษา 2566 คณะฯ เริ่มมีการเช่าห้องเรียนภายนอก เพื่อรองรับการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมที่ไม่สามารถจัดสรรห้องเรียนภายในคณะฯ ได้ โดยมีค่าใช้จ่ายรวม 177,500 บาท แบ่งเป็นภาคต้น 30,000 บาท และภาคปลาย 147,500 บาท อย่างไรก็ตามจากการวิเคราะห์ต้นทุนค่าเสียโอกาสยังคงมีมูลค่าสูง โดยเฉพาะในภาคต้น ปีการศึกษา 2566 มีค่าเสียโอกาสในช่วงเปิดภาคเรียนสูงถึง 3,802,000 บาท แสดงให้เห็นว่าการเช่าห้องเรียนภายนอกแม้จะช่วยรองรับการใช้งานบางส่วน แต่ยังไม่สามารถลดต้นทุนค่าเสียโอกาสโดยรวมขอคณะฯ ได้ อีกทั้งยังก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายเพิ่มสูงขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาเห็นได้ว่าการใช้งานด้านห้องขนาดกลาง (60-140 ที่นั่ง) และขนาดใหญ่ (มากกว่า 140 ที่นั่ง) เช่น ห้อง 1501 (200 ที่นั่ง) และห้อง 2303 (140 ที่นั่ง) เป็นห้องเรียนที่มีอัตราการใช้และความคุ้มค่าถึงเกณฑ์ร้อยละ 80 ในหลายปีการศึกษา โดยเฉพาะภาคปลาย ปีการศึกษา 2566 มีห้องเรียนที่มีอัตราการใช้หรือความคุ้มค่า ถึงร้อยละ 80 มากถึง 23 ห้อง แสดงให้เห็นถึงความต้องการใช้ห้องเรียนที่เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามพบว่าในบางปีการศึกษายังมีห้องเรียนขนาดเล็กเช่น ห้องประชุมฟ้าคราม (15 ที่นั่ง) และห้องประชุมเพชรนา (30 ที่นั่ง) มีอัตราการใช้งานที่ไม่ถึงเกณฑ์อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กนกวรรณ ศิลปสถาปน และนาวดี ศิวดิณกุล (2554) พบว่าความต้องการใช้งานทรัพยากรในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่มีการใช้งานพร้อมกันสูงสุด (Peak Time) ทรัพยากรจะถูกใช้งานถึงศักยภาพ ขณะที่ช่วงเวลาที่มีการใช้งานน้อยทรัพยากรจะไม่ได้มีการใช้งานอย่างคุ้มค่า และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พงศ์ธร พุกฤษกันทราร (2561) ที่เน้นการวิเคราะห์ด้านประสิทธิภาพและความคุ้มค่าของทรัพยากรในด้านราคาต่อเวลา จากการทดสอบและวิเคราะห์ด้านความสัมพันธ์ในด้านราคาค่าใช้จ่ายกับเวลา พบว่าโดยส่วนใหญ่แล้วแพ็คเกจที่สูงที่สุดในผู้ให้บริการนั้น จะให้ความคุ้มค่าหรือประสิทธิภาพของราคามากที่สุด รวมถึงการจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสมในช่วงเวลาต่าง ๆ สามารถเพิ่มประสิทธิภาพและลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นได้ โดยส่วนใหญ่แล้วแพ็คเกจที่สูงที่สุดในผู้ให้บริการนั้น จะให้ความคุ้มค่าหรือประสิทธิภาพของราคามากที่สุด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกษม เขมพู และคณะ (2558) พบว่าการใช้ประโยชน์และความคุ้มค่าของระบบสารสนเทศ กิจกรรมนักศึกษา ด้านคุณภาพการจัดการและการบริการส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้งาน และผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการบริหารจัดการห้องเรียนที่มีอัตราการใช้งานและความคุ้มค่า ในปีการศึกษา 2566 ช่วยลดความแออัดและเพิ่มความพึงพอใจต่อการใช้งานของนักศึกษา ดังนั้น จะเห็นได้ว่าห้องเรียนขนาดใหญ่ที่มีจำนวนผู้ใช้งานที่ถึงเกณฑ์ ในช่วงเปิดภาคเรียนทำให้มีอัตราการใช้งานและความคุ้มค่าที่สูง

ในด้านต้นทุนค่าเสียโอกาส พบว่าตลอดช่วงปีการศึกษา 2562-2565 ยังคงมีต้นทุนค่าเสียโอกาสที่สูง โดยเฉพาะในช่วงเปิดภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2562 จำนวน 3,869,000 บาท แสดงให้เห็นถึงการใช้ห้องเรียนได้ไม่เต็มศักยภาพ แม้ในปีการศึกษา 2566 เริ่มมีการเข้าห้องเรียนภายนอกเพื่อรองรับการเรียนการสอนและกิจกรรม แต่ต้นทุนค่าเสียโอกาสในช่วงเปิดภาคการศึกษาโดยรวมยังคงสูง โดยเฉพาะในภาคต้น ปีการศึกษา 2566 มีค่าเสียโอกาส 3,802,000 บาท ซึ่งสูงกว่าภาคปลาย แสดงให้เห็นถึงการบริหารจัดการห้องเรียนที่ไม่เหมาะสมระหว่างขนาดห้องกับจำนวนผู้ใช้งานและข้อจำกัดด้านตารางเรียนของอาจารย์และนักศึกษาที่ทับซ้อนกัน ส่งผลให้เกิดห้องเรียนว่างในบางช่วงเวลา ขณะเดียวกันบางช่วงเวลาจำเป็นต้องเข้าห้องเรียนภายนอกเพิ่ม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาวินี เอี่ยมตระกูล, สิทธา เจนศิริศักดิ์ และ จิรวรรณ คล้ายลี (2562) พบว่าการจัดการทรัพยากรที่เหมาะสมกับความต้องการใช้งานสามารถช่วยลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นและเพิ่มประสิทธิภาพของการลงทุนเช่นเดียวกับการเปรียบเทียบเส้นทางบริการที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มผลตอบแทนและลดการสูญเสียทรัพยากรและยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุริยล อุดชาชน (2564) ที่แสดงถึงความคุ้มค่าของการลงทุนในโครงการที่มีการวางแผนและการประเมินต้นทุนอย่างละเอียด ซึ่งสามารถลดระยะเวลาคืนทุนและเพิ่มมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value: NPV) ของโครงการ ดังนั้นจากการเข้าห้องเรียนภายนอกแม้จะลดต้นทุนค่าเสียโอกาสบางส่วนแต่ยังต้องมีการจัดการให้สอดคล้องกับการใช้งานจริง หรือพิจารณาการปรับตารางเรียนให้เหมาะสมกับเวลาที่ห้องเรียนว่างอยู่เพื่อลดการพึ่งพาห้องเรียนจากภายนอก อีกทั้งในการเข้าห้องเรียนภายนอกโดยคณะฯ ยังมีห้องเรียนว่างอยู่ในบางช่วงเวลา ทำให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น หากมีการจัดสรรทรัพยากรภายในให้ดีขึ้น อาจช่วยลดความจำเป็นในการเข้าห้องเรียนลงได้

ข้อเสนอแนะในการประยุกต์ใช้

จากผลการศึกษามีหลายห้องเรียนที่อัตราการใช้งานต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 จึงควรกำหนดนโยบายในการจัดการเรียนให้เหมาะสม ลดความแออัดและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ห้อง รวมถึงพิจารณาใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการห้องเรียน พร้อมทั้งส่งเสริมการใช้ห้องว่างช่วงปิดภาคเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น ให้เข้ากับบุคคลภายนอกภายใต้การควบคุมของคณะฯ แต่อย่างไรคณะฯ ควรให้ความสำคัญของกิจกรรมของคณะเป็นอันดับแรก

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณคุณอรุณวรรณ สุขยานี ซึ่งได้กรุณาเป็นที่ปรึกษา ขอขอบคุณคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่สนับสนุนงบประมาณการอบรมทำงานวิจัยชิ้นนี้ และขอขอบคุณการอนุเคราะห์ข้อมูลจากบุคลากรทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ ศิลปสถาปน และ นาวดี ศิวติณชุกโก. (2554). การประเมินประสิทธิผลและความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากรเครื่องคอมพิวเตอร์ในห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ทางวิศวกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. สงขลา: คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- กองยุทธศาสตร์ สำนักงานอธิการบดี. (2564). แผนยุทธศาสตร์การบริหาร มหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2563- 2566. <https://strategy.kku.ac.th/docs/2563-2566-plan>
- เกษม เขมพุฒเรืองศรี, กวิทธิ์ ศรีสัมฤทธิ์, และ สุนิสา สายอุปราข. (2558). การใช้ประโยชน์และความคุ้มค่าของระบบสารสนเทศ กิจกรรม นักศึกษา. วิจัยสถาบันประจำปี 2558. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
- คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2562). วิสัยทัศน์ พันธกิจ และค่านิยม. https://kkbs.kku.ac.th/web/article.php?a_id=93.
- คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2567, 24 มิถุนายน). ประกาศคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี เรื่อง หลักเกณฑ์และอัตราค่าธรรมเนียมการใช้อาคารสถานที่และอุปกรณ์ คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2567, 24 มิถุนายน). ขอนแก่น: คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปนัดดา ต้นสุวรรณรัตน์. (2557). การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการใช้ห้องเรียน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น. งานบริการแบบเบ็ดเสร็จ: คณะวิทยาการจัดการ สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พงศ์ธร พงษ์กันทราร. (2561). การตรวจวัดประสิทธิภาพความคุ้มค่าของราคาในการประมวลผลประสิทธิภาพสูงบนผู้ให้บริการแบบกลุ่มเมฆในแพ็คเกจสำหรับการคำนวณ. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ภาวิณี เอี่ยมตระกูล, สิทธิา เจนศิริศักดิ์, และ จิรวรรณ คล้ายลี. (2562). การประเมินความคุ้มค่าทางด้านเศรษฐศาสตร์ในการพัฒนาระบบเดินรถโดยสารไฟฟ้าโทรลลီอย่าง กรณีศึกษาเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี. การประชุมวิชาการระดับชาติ “วลัยลักษณ์วิจัย” ครั้งที่ 11. นครศรีธรรมราช : สถาบันวิจัยและนวัตกรรมการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- ภารกิจแผนยุทธศาสตร์และพัฒนาคณาการศึกษาคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2564). แผนยุทธศาสตร์คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564-2567. <https://sites.google.com/a/kku.ac.th/kkbs-plan>
- ระบบทะเบียน มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2567). วิชาที่เปิดสอน. <https://reg.kku.ac.th/registrar/home.asp?avs=45825.9909490741>.
- ระบบบริหารจัดการจองห้อง มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2567). ระบบจองห้อง ประชุม เรียน อบรม สัมมนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น. <https://www2.kku.ac.th/ecluster/>

เรื่องชัย จรุงศิริวัฒน์. (2549). *การวิเคราะห์การใช้ประโยชน์จากอาคาร (ภาคปฏิบัติและตัวอย่าง)*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2565, 26 มกราคม). *ปฏิทินการศึกษา*,

<https://registrar.kku.ac.th/kkustudentpage1/academiccalendar>.

สุริยล อุดชาชน. (2564). *โครงการโรงไฟฟ้าขยะในพื้นที่จังหวัดพิจิตร*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2567). *SMART KKBS*. <https://smartkkbs.kku.ac.th/>

Boardman, A. E., Greenberg, D. H., Vining, A. R., & Weimer, D. L. (2018). *Cost-benefit analysis: Concepts and practice* (5th ed.). Cambridge University Press.